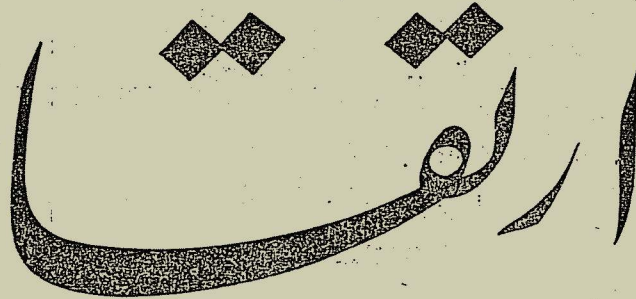

(ارتقا) نك استانبول و طشره
ایچون بر سنه لك آتولسی ۳۲
غروشد. پوسته بولی مقبولدر.
مصالحی بالجله ارباب قلمه آچقندر. هر الی قلم
طوتان یازده بیلیر. مرکزی باب عالی
جاده سنده «معلومات» اداره خانه سیدر.

Journal illustré IRTIKA

ادبیات. فنون عسکریه و بحریه.
ونارح و تجارت و زراعت و صنایع
ومعارف و امور نافعه و اکلنجی فقراندن
باحث مصور جریده در. هر نوع خصوصیات
ایچون غزته نك مدیری طاهر بکه مراجعت اولنور

Bureaux: 40, rue de la Sublime-Porte,
(Imprimerie Tahir bey) Stamboul.

طشره ده نسخه سی: ۲۰ پاره یه در

شم دیک جمعه کونلری نشر اولنور

استانبولده نسخه سی: ۱۰ پاره یه در

بر شفق زمزمه مهتابی ،

بر مایس اقسامك خولیاسی

كی مسهوف محبت - آریحی

محترس - قلبی ویرمدی اوکا ؛

ودیوردمكه بوسودا آرتق

دوكه جك روحه بر مستثا

كیجهك نازلی تسلیلری ؛

سربه جك بوش ، قووو رؤیالرمه

برملون سحر نورانی ...

شیمدی ، هیهات ؛ بوخوایالرمه

دولدی اسرار طبوف نسیان ؛

شیمدی عشقنده مؤلم ، مبکی

روح سودامی بوغان ، طیرمه لایان

اوایله برینچه مانم واركه ...

بن بومآملی ، بوهراندیده

خسته عشقمهله كواشمنز ایصنر ،

کیدرم صیتمهلی برکولكه لكه ؛

شیمدی خوابیده نسیان ، یالکز

قالدی اعماق شب عمرمه

اوقادینندن ده صولوق برکولكه .

محمد سعدی

©©©©©©

آثار مشهوره

ترجمه نمونه لری

— ۳ —

ایکنجی مقاله مزك صوك سطرلری تکرار

ایتمكه مجبورز ، بوجبوزیت وظیفه بی اونوتما -

مقدن نشئت ایدیور : « شیوه لسانغزی

محافظه یه بورجولوز ، بو، بزم ایچونك بیوك

بروظیفه در !

بوندن صوكره ینه اخطار اتمزه دوام

ایده لم :

« — میلیونره ال اورور ... »

خیر خیر ! ال اورمز ، آباق اورور ؛

باجاق اورور ، متصل اورور ، « میلیونره

صاحب اولق » مقامنده « میلیونره ال

اورور . . دیمك ، آلتونلره شویله

باش پارماغیله بر فیسكه اوره رق « هه ؟ ..

سن صاف التونسك ، یوقسه دكلسك ؟

دیمكیدر ؟

« ایکی كوندن ... »

« ایکی كوندن » دیمك « ایکی كوندن

بری » دیمك ایش .. اسلوب افاده یه دقت

اولونیورمی ؟ بلکه مترجمك مقصدی ینه

اختصار اولسه كرك ..

« هانیاكه اوایله اولسون ؟ .. »

شیمدی « الله ویردهه بویله اول ! .. »

دیمك ایستورز ، دكلی ؟ الله عشقنه اولسون .

بوگهلر بویله می تلفظ اولونور ؟ « هانیاكه

اوایله اولسون ؟ » نه دیمك ؟ هله بر كره تركجه

دكل ! .. فرانسه ، یاخود انكلیز شیوه افاده سندهه

بكزه من ! .. ای ... نه در بو ! .. « السنه

حیوانیه » وازایسه ، مطلق اولسانلره مراجعت

ایتمك لازم كه جك ! ..

« نه شی ایچون ... »

بوگهلری اكلامق ایچون ، براز تعمیق

فكر ایتملی ز . چونكه بوگهلر تركجهك

آله نیقاسندن اولمالی ! .. بز اكلامیز ، بز

بیلیمیز ! .. بونلر بزه کلیا وحشیدر ! ..

بونلر بزه بوتون بوتون یابانجیدر ! ..

« ... ایشینی سوندیرهرك ... »

ایشته تام تركجه بر كله ؛ ایشیق ! بك

اعلاما « ایشیق » آیدینلق معناسنه اولوب

بوده یابرغازدن ، یابرمومدن ، یابراكتریقندن

وسائر ددن انتشار ایدن بر آیدینلقدر .

بونك اطفاسی ایچون ایسه ، یابرمومی

سوندورمك ، یابراكتریق دوكه سنه دوقونق

ایجاب ایدر . اوحالده ، مومی اوفلیهرك ،

غازی سوندیرهرك « تعیرلری شیوه لسانجه

دها موافق ، دها لایق اولور ! ..

« ... دلیفانی مقاله سنه دوام ایدرهرك ... »

بومقالهك مابعدی وارمی ، یوقمی ؟

متصل دوام ایدن بومقاله موسیقی یه می عائددر ،

یوقسه :

آهنكتمه می تعلق ایدیور ؟

« دوشده فكر ایلرم اوصافنی بیدراولیق

بولورم لوح خیالده سراب بی رنگ

صوكره تصور ایدوب آینه اندیشه مه ؟

هم یازار هم طوئارم نفه كلكی آهنگ ! .. »

دیین شاعر ك اسلوب افاده می ، مترجمك

ارمونیسك یاننده « بك كوزل . . » مقامنده ،

قالیور ! .. سوز بینمزده ، لاف لافی آچار

دیرلر ... باقكز ، مترجم قساوییه دومونته پنك

اغزندن دها نلر سویلیور :

« ... خدمتكارانك برلری تعین وتوزیع

ایدرسك ... »

غزته موزعی اسكداوه دهكلسده ارتقارلی

توزیع ایتمه باشلاسه ! .. جمعه كونلری

شو غزته بی چالمیجه ده اوقومقدن محروم

قالیورم ! .. بونی بزم دیركتوره ده سویله دم ،

متأسفانه تبسم ایتدی !

« ... وفاتندن بری اوچ میلیونلق فراتلق

برروته مالكه بولقمده در . »

ظن ایدرسه م ، قارئلم « نعشه » « منسوبه »

كله لرینه برراش آریبورلر ! .. ایشته سزه

بر « مالكه ! .. » شونك یرینه « صاحب »

یاخود « مالك » دیسه ایدك نه اولوردی ؟

اذعانكندن (!) عیرفانكندن (!) برشیمی اكسیلردی

« ... قطارك برواغونندن برندای آه اویمه

نك قولاغنه واصل اولغله وار قوی كوزلر نه جمع

ایدوب باشنی واغونندن دیشاری چیقاردی ایسه ده .. »

برندای آه ! .. حس ، مبکی اثر یازان

بیوك ... اما بك بیوك شاعرلره مژده ! ..

ایشته بر فریاددها بولقد : تدای آه ! .. آهك

صداسی ! .. صدای آه ! .. بیوك شی ! ..

بیوك ایش ! .. راستدن باشلایه رق ، برار

نهاوندی دولاشد قدنصكره سوزنا كده شویله

براز نفس آیرز ، حجازكارده مولایوریرز ،

وصكره اوایله برندای آه قویاریرزكه :

« نایككه چیقار زمزمه سوراخلردن

بلبلر اورتصانكه كلك شاخلردن ! .. »

« ... فابریس ایله اللشكده ... »

ال الله ، قول قوله ، چفته ده صاندیق ،

قیرمزی فیندیق ! .. قارئلرمك خیالاتی زمان

صباوته ، ماضیه ارجاع ایدرم ، اوت ، بویله

برایون واردر ! .. معصومیتك بوتون بكارت

سماویسه ساده ، لطیف بر قیز جفزه ، اوبكارت

سماویهك شعاعی آلتنده پارلایان كوچوك

براوغلان اللری بی بربرنه ویرلر ، صوكره

متبسمانه ، معصومانه ، باقیشرلی یكدیكرینك

باقیشلری ایچنده بایلیدینی حالده تکرار ایدرلر :

ال الله ، قول قوله ، چفته ده صاندیق ، قیرمزی

فیندیق ! ..

شوراده كی « اللشمك » تعیری ده خاطر مه

بویازنجی كیتیردی . حال بوكه مترجمك مزاحی

« ال الله ویرهك بونزور ... یاخود بونسوار !

دیمكه منعطف اولسه كرك ! .. امان یاربی ! ..

نه مهم ، نه مظلم شیر ! ..

بارلا — بنده چوق بكنشم . »

بوراده « بكنشم » دیمك « بكندم » دیمك

اولویور ! .. زوالی مترجم تركجهك حرفنی

بیله اوقومه مش ! .. بیلیم بویله ترجمه لری

کیملر بكنیر ؟

« ... وطن ایتمه یاسدن چیقمش اولسون . »

جریان افاده به دقت ایدیله جك اولورسه ،

بوراده كی « پاس » « ماتم » كله سی مقامنه قائم

اولاجق ! ذوق آشنایان ادبه مراجعت

ایدرم هر حرفندن بر حزن اكلاشیلان شیوه

لسانغزه مونس ودائمی الاستعمال اولان

« ماتم » كله سنی بر اقوبده « پاس » دیمك ،

وقوفسز لك درجه نه یاه سنی كوسترمك دیمك

دكیدر ؟

« فابریس — دیمك حاصلی بوراده بك اوقدر

كوكله شمه مشك »

« كوكلشمك » دیمك « مدت مدیده

بریده آرام ایتك » اولاجق ! .. « كوكلشمك »

ایله بومعانی افاده ایتك نه قدر اوزون ! ..

نه قدر مناسبتر ! .. اضحوكه بردازان زماندن

بری جقه سه ده « خیر مترجم افندی ! مخاطبكنز

كوكله شمه دی اما ، یاواش یاواش فیلزلی ،

هوالر بویله کیدرسه چیچك آچه حق ! ..

انشاء ، ماشاء اوزمان ده سرك شكوفه ادرانككز

نشوونما بولور ! .. دیسه ، بیلیم نه جواب

ویریلیر ؟

« قلود — امریقادن كله بردائم وار ... »

بوراده كی « كله » عیجا « كیش » یاخود

« كن » دیمکی اولاجق ؟

« كندی بعضا اكلیز سوزی كلز قله ! »

شوكله ره دقت ایدك :

« بن صاندال كی شیلری چوق سورم ... »

بنده قایق كی شیلره بایلیزم ، ایوبه -

کیتدیكم وقت اویونچاقچیلردن بر دانه قایق

المق معنادمدر ! هر كسك ذوق دلیمنه (!)

قاریشیلمز یا ! .. بونكه برابر ، صورمق

عیب اولماسون اما . مترجم صاندال كی

شیلردن خوشلانیورده قوتره كی شیلردن ،

خوشلانیورده قوتره كی ، بازار قایقی كی ،

كلك كی شیلردن نیچون حرارت (!) دویماز ! ..

« قلود — نه كوزل تصور ! انسان ایسته .

دیكی وقت ، صو اوزرنده سید وسیاحت ایدم

بیلیمك بك كوزل شیدر . ولو برجوز قابوغنه

راكب اولنسه ینه خط اولنور . »

« جویز قبوغنه راکب اولنق ... »

نه ؟ .. بوشیوه ناصل شیوه ؟ بو افاده ناصل

افاده ؟ باقالم مترجم مسلوب لارام نه زمانه قدر

بویله تحفلقرده دوام ایده جك ! .. شو جویز

قبوغنك آرقه سنه بر قاق دانه فیسقیق ، فیندیق

قبوغنی ده باغلاده ، كوچوك بر استمبوطك

سوق ایتمكه اولدینی سالاپوریالر ، فلانلر

خاطره كلسون ! ..

©©©©©©

عینا ورقه

جواب

کچن هفته کی ارتقا غزته سنه کوندیریلن

بر ورقه ده آثارمدن برینه اعتراض ایدلش

اولدیفندن نظراهمیتدن دور طوتلمش بعضی

حقایق حکمتی کوسترمكه مجبور اولدم .

مجموعه ادبیهك یدی نومرولی نسخه -

سنده کی علم حکمت سرلوحه لی منظومهك

برقاج نقطه سنه اعتراض ایدن اسکدارلی

م . ادیب .

« بحار جامد اولور یكدن اوتائیر حرارتله »

مصرعنی الله آله رق « قواعد حکمت

طبیعیه مغایردر » بیوریورلر اوت فی الحقیقه

قواعد حکمت طبیعیه اعتبار نقطه نظرندن

مغایردر . بودقیقنی معترقم لکن ؛ ادیب

اقدینك بیله اعترافلری کی : « هنوز دیباچه

خوان قنون اولان بر مذتب افندیسنک بیه
معلومی» اولان بر نقطه‌ی حکمت سرلوحه‌ی
آلتنه منظومه یازمغه جسارت ایدن کیمسه
او نقطه‌یه‌ده همه‌حال وقوفی اولسی لازم
کیر! حتی: قاره جهازینی‌ده اشارت ایتشدم
جهازک قسم نظریسی تتبع ایتدکن صوکره
انجمادک نه صورته‌ووقعه‌کله جکندنه تردد
حاصل اولماز صانیرم!

ذاتاً برودت دنیان شیء علم حکمتجه
قبول ایدله‌مشدر. درجه حرارتک صفردن
یوقاری اولان قسمی حرارت، آشاغی اولان
قسمی برودت اعتبار ایدنشددر. فقط؛ بو
اعتباری بر تخصیصدر؛ حقیقت برودتک
مفقودیتنددر.

حقیقت حکمت بزه بخارک ناقص درجه
(حرارتله) انجماد ایده‌جکنی کوس‌تردیکی
حاله اولیه یازلمسی‌ده خطا عد اولنه‌ماز!

کله‌لم ایکنجی قسمه: «شدید برجسم
مهمدر صاچار اطرافه الوانی» اعتراض‌ده
اوله‌رق «مصرع» یله‌ده الکتریک تعریف
اولنق ایستیاورکه؛ بو‌دها زیاده شایان حیرت
و مستلزم غرابتدر «بالعکس بواعترضنده‌ا‌دها
زیاده غرابت کورییورم.

«الکتریک هیچ بروقتده جسم دکلدر»
دیورسکر. (العهدة علی الراوی) حکمتک
باش طرفلرنده وجودی اولان هر شئیک بر
محل اشغال ایتسی لازم کله‌جکی؛ محل اشغال
ایدن هر شئیک وجودی اوله‌جنی بیلدیر یلیور.
علی‌الخصوص علم حکمت؛ اجسامی: اجسام
صلبه، اجسام مایعه و اجسام زیه غادیه اوج
صنف آیریر الکتریک‌ده طبیعیدرکه؛ بواج
صنفدن برینه داخلدر یوقسه علم حکمتک
احتوا ایتدیکی مباحث خارچنده برشیء اولسی
لازم کیر! اگر معترض بک آثار الکتریکیه‌ی ایجاد
ایده‌جکی بر سرلوحه تختنده حکمت کتابلرینه
درج ایتک ایسترسه او باشقه!

لکن منظومه‌مزده اشارت ایتدیکنز
وجهله جسم مهمدر. و بومهم قیدیه الکتریک
جسیمیندن اخراج ایتشدک. «نیچون معارض
اولورسک مالی آکلامدن»

«.....»
بوندن باشقه «اگر جسم اولسی لازم کله
مادی اولسی و ابعاد نلشدن برینه مالک
بولنسی اقتضا ایدردی» دنیلیور.

الکتریک جسمدر فقط برجسم مهمدر.
شوراجقده اوراق برشیء اکلاتیم: بر
فاج سنه اول حضرت استادک - یومی اوراق
جوادندن برنده برتر قفسی واردی. مطالعه
انساننده (بابا) کله‌سنک عربی برکله ایلله
ترکیبی کوردن بک تحفه کیتدی؛ ترکیه بر
کله‌نک عربی ویا فارسی برکله ایلله اضافت

یایلمسی، بو نه دیمک اولاجق! حالبوکه بن
بورشیمی معلوماًتله او قوجه دهانک سوزینه
اعتراض ایده‌جک اقتداری حائزیم درحال
لغته مراجعتله بزم غرابتری جلب ایدن
(بابانک) عربجه برکله اولدیغنی کورمه‌کله
تعجبمز قتمرلشدی!

مصطفی کمال

معکس آلام

— ۱ —

بوکون خبر آلام: سن مسعود اولویور.
مش‌سک. بونی بنده ارزو ایدرم؛ اخص
املم‌سنک حصول مسعودیتکدن عبارتدی...
لکن نیچون؛ اعناق روحدن بلا اختار
سوزولوب کلن درین برایتکی، ممدود برناله
وبوغوق برنوخه تشکی عکس این واپسینله
خی صاریور!

نه‌دن یشکاه آمالده‌نا قابل املا بر بوشلق
حس ایدیورم؟

اوف... ده‌ا دونکی کون صماخ جاتمه
پیغام مشرت ایصال ایدن هوای نسیم معطر
بوکون بکا بر مرثیه، برر نشیده خسران
فیصیلدا یورلر..

بونجه زمانلردر روحک یکانه مدار
تسلیمی اولان اوطاتلی باقیشلی، جاذبه‌دار
کوزلرک ینه خاطر مه‌کلدی، لکن، اونلرک
نکاه غرام آلودنده شیمدی بکافارشی برشراره
استهزا لمعان ایدیور... بنم سهای صاف محبت‌ده
اوچوشان اوایی نجم یاره ملاحظک برراق
تارجه‌وله طوغری افول ایتکده اولدقلرینی
کورییورم..!

ایشته ینه تحمل ایتسی ممکن اولمایان بیک
درلو تأثرات طاقت فرما ایچنده شکسته بال
برمرغ جریحه‌دار کبی چیرینیورم..

آغلامق!.. آه، بوتون بیکسکلمکرمک،
بوتون یتیمکلمکرمک مدفن مرارتی اولان
زوالی روحک، روح منکسرمک ناقابل
التیام جریحه‌لرینه کوز یاشرمله دواساز اولمق
ایسته‌یورم. هیات..!

سکا، اوت! بوتون هوسات معصویه‌مانه
سکا منحصر اولان طفل ناتوان سودا،
ابدی برکریه هجرانک زبونی اولدی...

سن مسعود اولویورسک دگلی؟ آرتق
سنک روح لطیفک بشقه‌سنک یادیه ملذذ،
اونک، یالکز اونک خلای وصالیه پرکشای
عوالم سعادت اولویور دگلی؟.. اووخ!
سن ابدیاً مسعود اول. لکن بن خاتمه حیاتمه
قدر بدبختلغه محکوم. چونکه سنی اونوتقی،

سنک صفحه روحده منقوش اولان خیال
دلفریکی اورادن سیلمک بنم ایچون ممکن
اوله‌میه‌جق...

سن بنم ندیمه روح، سن بنم پری‌الهام،
سن بنم حیاتم؛ خلاصه سن بنم هر شیم ایدک.
آه! شیمدی بن یالکز، شیمدی بن بیکس،
شیمدی بن بوتون هویت مادیه و معنویه‌دن
تجرد ایتش برهیکل، برقدید کبییم..

سندک ملکم ملهم اشعار کزیم،
سندک بکا اک غملی زمانده ندیمه؛
«جان کیتسه‌ده تندنالم فرقتکزله»
«کیتمز بوغریبانه فغان جاندن امینم»

ماضی، بوتون عشق شبانک سینده
سکوت‌تنده مختفی اولدیغنی برعدم آباد استقبال،
هرثانیه خی یاد ماضی ایلله کریه‌یزالم ایده‌جک
برظلمتگاه هیچی.. حیات، دوش اضطرارمه
یوکلشمش بر بارکران عظیم...

یاری کیجه! هر طرف قارآنلق.. اورته.
لقده بر سکونت عظیم وار. بو وقتده هرکس
فراش استراحتده اویقو اویومقده. بن
یاتسه‌مده استراحت ایده‌میه‌جکمی بیلیم.
فقط شو حیات اضطرار آلودی - هیچ اولماز سه -
برثانیه‌جک اولسون اونوتقی بو یوک بر سعادتدر.
شیمدیکل برنجی معکس آلامه بورا‌ده خاتمه
ویرییورم...

کره سونلی:

محمد حمیدی

تغدی نبات

نباتاتک تغدیی - تمثیل فلوروفیلی - تغدی جهندن
حیوانات ایلله نباتات اراسنده کی فرق - نفس
نباتات حقنده کی صوک نظریه

ذی حیات اولان کافه موجودات ادامه
حیات ایچون تغدییه محتاجدرلر. بوزمریه
داخل اولان نباتاتک دخی تغدی ایتملری
طبیعیدر. نباتات؛ جذرلرنده (کوکلر)
موجود اولان اشعار محصه واسطه‌سیله طو -
پراقدن اخذ اولنان مواد ایلله تغدی ایدر.
مواد مذکوره صو و برطاقم املاح معدنیه‌دن
عبارتدر؛ بونلر نباتاتک تغدیسنه مساعد
برحاله دکلدر.

حیواناتک اخذ ایتدکلی ما کولات،
حیوانی بسلمک صالح بر حاله کلمک ایچون
هضمه محتاج اولدیغنی کبی نباتاتک طو پراقدن
الدقلری موادک دخی نباتی بسلمک مقتدر
برحاله کچمه‌سی لازمدر. جذور واسطه‌سیله
معن اولنان مواد (نسج صاعد) نامی تحتند
اوله‌رق، حیواناتک دامارلرینه مشابه برطاقم

انایب دروننده اوراقه قدر صعود ایدر.
اوراقده موجود اولان فلوروفیل - ماده
خضرای نبات - ضیای شمسک تحت تأثیرنده
هواده بولنان حامض قاربونی جذب و تحلیل
ایدوب، قاربونی ضبط و مولدالمحوضه‌ی
طردایددر. ایشته بو حادثیه «تمثیل فلوروفیل»
ویا فعل فلوروفیل تسمیه اولنور.

تمثیل فلوروفیل نتیجه‌سی اوله‌رق، هوانک
حامض قاربونندن تدارک ایدیلن بو قاربون
نسج صاعدک املاسیله بالکمیما، صورت
مختلفه‌ده امتزاج ایدرک نشاسته، شکر...
الح برچوق مرکبات جدیده سایه‌سندنه تغدی
ایلله نشوونما بولور. اوراقده حاصل اولان
مواد مذکوره دیکر برطاقم انایب دروننده
نباتک سائر اقسامنه سوق اولنه‌رق توزیع
اولنور.

دیمک اولیورکه، نباتات خارچدن املاح
معدنیه اولوب بدنلرنده مواد عضویه‌یه تحویل
ایلله تغدی ایدرلر. حالبوکه حیوانات، خارچدن
هم مواد عضویه وهم مواد معدنیه اله‌رق
وجودلرینی برطاقم استحالته معروض قیلد -
قدن صوکره تغدی ایدیورلر. ایشته نباتات
ایلله حیواناتک تغدی نقطه نظرندن باشلوجه
فرقلری بوندن عبارتدر.

کله‌لم نباتاتک تنفسنه:

نباتاتک تنفسلری، اوراقک وجهه
سفلیسنده - ارضه متوجه اولان یوز - واقع
اولور. مقدا بتون نباتیون؛ نباتاتک،
کوندوز زمانلرنده تنفس واسطه‌سیله حامض
قاربون اخذ و مولدالمحوضه نشر ایتدکلیغی،
کیجه‌لین ایسه بالعکس مولدالمحوضه الوب
قاربون ویردکلیغی قبول ایتشاردی. یعنی
نباتاتک تنفسنی لیلی و نهاری اولمق اوزره
تفریق ایتشاردی. حالبوکه بونظریه صوکره‌دن
صورت قطیعه جرح ایدلدی. فقط اعدادی
مکتبلمزک همان جمله‌سندنه آلان اولکی نظریه
تدریس ایدلمکده اولدیغنی کورولیور.

نباتات - ایستر کیجه اولسون ایستر
کوندوز - صورت دائمه‌ده حیوانات مثلاً
تنفس ایدرلر. بو نظریه یکنظرده عقله
مخالف کورولیور. حیوانات و نباتاتک تنفسندن
بو قدر زماندنبری حاصل اولان حامض قاربون
نه اولیور؛ هواده حامض قاربون نیچون
زیاده‌لشمیور؟

هواده، کرک تنفس نبات و حیواناتدن
و کرک بالجمه احتراقندن حاصل اولان حامض
قاربون برقاج سبب تحتند اتمان ایدیور؛
ایشته بو اتمان سایه‌سندنه هوانک ترکیبی
موازننده بولنیور.